

УДК 378.663.035(476.6)

ВАРЯЯТЫЎНАСЦЬ АРГАНІЗАЦЫІ І ПРАВЯДЗЕННЯ ВАЕННА-ПРЫКЛАДНОЙ ГУЛЬНІ “РАЗВЕДАТЛОН” У РОЗНЫХ СЕЗОННА-МЭТАВЫХ УМОВАХ

М. П. Сняжыцкі, П. У. Сняжыцкі

УА “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (Рэспубліка Беларусь, 230008, г. Гродна, вул. Тарашковай, 28; e-mail: kfik@ggau.by)

Анотацыя. У артыкуле прадстаўлены формы і метады фарміравання ваенна-прыкладных навыкаў у моладзі прызыўнога ўзросту ва ўстановах вышэйшай адукацыі на прыкладзе ўсесезоннай ваенна-прыкладной гульні “Разведатлон”.

Ключавыя словы: ваенна-прыкладныя навыкі, фізічнае развіццё, ваенна-прыкладныя гульні, студэнты.

ВАРИАТИВНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРОВЕДЕНИЯ ВОЕННО-ПРИКЛАДНОЙ ИГРЫ «РАЗВЕДАТЛОН» В РАЗНЫХ СЕЗОННО-ЦЕЛЕВЫХ УСЛОВИЯХ

М. П. Снежицкий, П. В. Снежицкий

УО «Гродненский государственный аграрный университет» (Республика Беларусь, 230008, г. Гродно, ул. Терешковой, 28; e-mail: kfik@ggau.by)

Анотацыя. В статье представлены формы и методы формирования военно-прикладных навыков у юных призывников в высших учебных заведениях на примере всесезонной военно-прикладной игры «Интеллект».

Ключевые слова: военно-прикладное искусство, физическое развитие, военно-прикладные игры, студенты.

VARIABILITY OF ORGANIZATION AND CONDUCT OF THE MILITARY-APPLIED GAME "INTELLIGENCE" IN DIFFERENT SEASONALLY-TARGET CONDITIONS

M. P. Snezhitsky, P. V. Snezhitsky

EI “Grodno state agrarian University” (Republic of Belarus, 230008, Grodno, Tereshkovoi st.; 28; e-mail: kfik@ggau.by)

Summary. The article presents the forms and methods of formation of military-applied skills in young conscripts in higher education institutions on the example of the all-season military-applied game "Intelligence".

Key words: military-applied skills, physical development, military-applied games, students.

Адной з самых актуальных праблем у сферы фізічнага выхавання ва ўстановах вышэйшай адукацыі (УВА) ў апошнія гады з'яўляецца фарміраванне ваенна-прыкладных навыкаў у моладзі прызыўнога ўзросту. Пра гэта сведчыць той факт, што ў сувязі з вялікай інфарматызацыяй сучаснага грамадства цяперашняе маладое пакаленне перастала надаваць належную ўвагу ўласнаму фізічнаму развіццю, практычна нівеліраваўшы тым самым кандыцыйную аснову авалодання неабходнымі для тэрміновай ваеннай службы рухальнымі ваенна-прыкладнымі навыкамі. Кожная УВА вырашае стварыўшуюся праблему па-рознаму. Ва ўстанове адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (УА “ГДАУ”) адным са шляхоў яе вырашэння стала стварэнне праграмы пазааўдыторных спартыўна-масавых мерапрыемстваў ваенна-прыкладной накіраванасці. Прыкладам гэтаму стала ўсесезонная ваенна-прыкладная гульня (ВПГ) “Разведатлон”, якая спрыяе фарміраванню ваенна-прыкладных навыкаў ў студэнцкай моладзі на фоне штучна створаных экстрэмальна-асяроддзевых і натуральна-прыродных кліматычных умоў адпаведна розным сезонным перыядам навучальнага года. Гэта дазваляе максімальна наблізіць удзельнікаў ВПГ да розных умоў і відаў жыццядзейнасці вайскоўцаў тэрміновай службы, а таксама спрыяе авалоданню неабходнымі для гэтага навыкамі фізічнай, агнявой, тапаграфічнай, паходнай і іншай падрыхтоўкі. На працягу года праводзіцца тры віды ВПГ “Разведатлон”: восеньскі, зімовы і вясновы.

Асноўнымі арганізацыйна-метадычнымі мэтавымі ўстаноўкамі ваенна-прыкладной гульні з'яўляюцца:

1. Ваенна-патрыятычнае выхаванне падростаючага пакалення на аснове культурна-гістарычных традыцый баявога братэрства ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і воінаў-інтэрнацыяналістаў Гродзенскай вобласці;

2. Матывацыя ваенна-прыкладных відаў спорту і прэстыжу тэрміновай службы ва Узброеных сілах Рэспублікі Беларусь;

3. Павышэнне ўзроўню ваенна-прыкладной, фізічнай, маральна-валявой і псіхалагічнай падрыхтоўкі студэнтаў да дзеянняў у экстрэмальных сітуацыях;

4. Падрыхтоўка студэнтаў да тэрміновай службы ва Узброеных сілах Рэспублікі Беларусь.

ВПГ “Зімовы разведатлон” штогод праводзіцца ў рамках патрыятычнай дэкады ў перыяд з 14 па 23 лютага на матэрыяльна-спартыўнай базе УА “ГДАУ”. Гульня з'яўляецца адкрытым першынствам універсітэта сярод каманд факультэтаў і зборных каманд устаноў вышэйшай адукацыі г. Гродна. ВПГ “Зімовы разведатлон”

прымеркавана і прысвечана памятным датам: “Дзень памяці воінаў інтэрнацыяналістаў” і “Дзень Абаронцаў Айчыны”.

Зімовы разведатлон праходзіць у выглядзе эстафеты (эстафетнай палачкай для каманды з’яўляецца карта спартыўнага арыентавання). Месцам старту і фінішу служыць агульны для ўсіх каманд агнявы рубеж, на якім абсталявана для кожнай каманды стралковае месца для стральбы з пневматычнай вінтоўкі і біятлоннымі мішэневымі ўстаноўкамі. Месцы для стральбы пранумэраваны і па выніках жараб’ёўкі замацаваны за кожнай камандай. Мэта ўдзельнікаў гульні – паразіць ўсе мішэні, пры гэтым, зрабіўшы найменшую колькасць стрэлаў. Стралковая сесія працягваецца да таго часу, пакуль удзельнік не закрые ўсе мішэні на ўстаноўцы. Пасля гэтага “разведатланіст” адпраўляецца на дыстанцыю спартыўнага арыентавання ў зададзеным кірунку (ці па выбары) з абавязковым указаннем у картцы ўдзельніка назваў кантрольных пунктаў (КП), якія патрабуюць яго адзнакі. Удзельнік, які паспяхова выканаў стралковую сесію і прайшоў дыстанцыю спартыўнага арыентавання, вяртаецца на фініш і перадае эстафету (спартыўную карту) наступнаму ўдзельніку. Алгарытм дзеянняў першага ўдзельніка без структурных змяненняў паўтараецца астатнімі членамі каманды. Па фінішу апошняга ўдзельніка падлічваецца вынік, і вызначаецца месца каманды ў выніковым пратаколе. Каманды, удзельнікі якія не зрабілі адзнаку на адным або больш КП, ці ж зрабілі іх няправільна, перамяшчаюцца ў канец спісу згодна з колькасцю дапушчаных памылак.

За пяцігадовы перыяд правядзенне ВПГ “Зімовы разведатлон” стала традыцыйным, і ў ёй ужо прынялі ўдзел больш за 500 студэнтаў у складзе зборных каманд чатырох УВА г. Гродна: БІП – гродзенскі філіял універсітэта права і сацыяльна-інфармацыйных тэхналогій (БІП), Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт (ГДАУ), Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт (ГрДМУ), Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы (ГрДУ). За гэтыя гады больш за ўсіх чэмпіёнам ваенна-прыкладной гульні “Зімовы разведатлон” становілася зборная каманда факультэта фізічнай культуры ГрДУ імя Янкі Купалы.

З вышэйсказанага вынікае, што ВПГ “Разведатлон” з’яўляецца адной з найбольш папулярных у студэнцкім асяроддзі формаў пазааўдыторнай работы па фізічным выхаванні, якая аказвае станоўчы ўплыў на фарміраванне грамадзянскай пазіцыі маладых людзей, а таксама спрыяе выхаванню пачуццяў патрыятызму і любові да Радзімы. Набыцця ў яе працэсе ваенна-прыкладных рухальных навыкі

дазваляюць маладым людзям у будучыні з гонарам і годнасцю прайсці тэрміновую ваенную службу ва Узброеных сілах Рэспублікі Беларусь.

Больш насычанымі і разнастайнымі з'яўляюцца праграмы ваенна-прыкладной гульні “Разведатлон” восенню і вясной. Ваенна-прыкладная гульня “Восеньскі разведатлон” праводзіцца як адкрытае першынство УА «ГДАУ» штогод напярэдадні 5 лістапада – Дня ваеннай разведкі. ВПГ «Вясновы разведатлон» з'яўляецца таксама адкрытым першынством УА “ГДАУ” і праводзіцца напярэдадні 9 мая – Дня Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне. Да ўдзелу запрашаюцца каманды факультэтаў універсітэта і зборныя каманды ўстаноў вышэйшай адукацыі г. Гродна. Адрозненне восеньскай і вясновай гульні ў заключаецца ў спецыфіцы пераадолення дыстанцыі: “Восеньскі разведатлон” – каманднае першынство, “Вясновы разведатлон” – асабова-каманднае першынство.

Склад каманд вызначаецца колькасцю з пяці чалавек без узроставых і гендэрных абмежаванняў. Арганізацыя гульні прадугледжвае праходжанне камандай (альбо індывидуальна) кантрольнага маршруту на дыстанцыі спартыўнага арыентавання ў заданым напрамку з выкананнем ваенна-прыкладных заданняў на канкрэтных кантрольна-тэхнічных этапах. Месцам старту і фінішу службы агнявы рубеж. Перад стартам каманда атрымлівае карту спартыўнага арыентавання з адмечанымі на ёй кантрольна-тэхнічнымі этапамі, а ўсе ўдзельнікі каманды строяцца ў адну шарэнгу, кожны насупраць свайго месца для стральбы. Пасля старту ўсе ўдзельнікі выконваюць стральбу ў становішчы «стоячы». Калі ўсе мішэні закрытыя, каманда адпраўляецца на дыстанцыю арыентавання, на якой знаходзіцца пяць кантрольна-тэхнічных этапаў:

1. Кіданне гранаты 500 грамаў (для дзяўчат) і 750 грамаў (для юнакоў) на дакладнасць у гарызантальную цэль. Задача ўдзельнікаў гульні на этапе – трапіць гранатай у сектар 3 x 10 м з адлегласці 20 метраў. Паспяховасцю рашэння задачы вызначаецца ўзровень развіцця сілавых, хуткасна-сілавых і каардынацыйных здольнасцяў у дакладнасці кідкавых рухальных навыкаў.

2. Пастка. Задача ўдзельнікаў гульні на этапе – прапаўзіці ў процівагазе 5 метраў пад дзесяццю варотамі вышынёй 50 сантыметраў, не збіўшы пры гэтым ні адной перакладзіны. Паспяховасцю рашэння задачы вызначаецца ўзровень развіцця сілавой і каардынацыйнай вынослівасці ва ўзгодненасці рухальных дзеянняў рук і ног.

3. Пераноска пацярпелага. Задача ўдзельнікаў гульні на этапе – аказаць першую дапамогу пацярпеламу ад агнястрэльнага ранення таварышу, змайстраваць з падручных сродкаў насілку (дзве жэрдкі і

дзве кашулі), а затым вынесці яго з небяспечнай зоны па перасечанай мясцовасці на адлегласць не менш за 100 метраў. Паспяховасцю рашэння задачы вызначаецца зладжанасць каманднай працы, узровень развіцця сілавой вынослівасці і каардынацыйных здольнасцяў пры падыманні і пераносцы цяжараў звыш 50 кг.

4. Навясная пераправа па вяроўцы. Задача ўдзельнікаў гульні на этапе – з дапамогай лажання па вяроўцы, замацаванай паміж двума апорамі на абодвух берагах (зыходным і мэтавым), пераадолець перашкоду (раку, каньён, цясніну), выкарыстоўваючы турысцкую амуніцыю. Паспяховасцю рашэння задачы вызначаецца ўзровень выхавання сілы, спрыту, шпаркасці і развіцця каардынацыйных здольнасцяў, а таксама ўзгодненасць камандных дзеянняў пры выкананні перамяшчэння па вяроўках і арганізацыі страхоўкі.

5. Навясная пераправа па дзвюх вертыкальна размешчаных паралельных вяроўках. Задача ўдзельнікаў гульні на этапе – пераадолець пераправу, рухаючыся нагамі па ніжняй вяроўцы з апорай рукамі на верхнія страхавачныя поручні. Паспяховасцю рашэння задачы ацэньваецца развіццё сілавых і каардынацыйных здольнасцяў пры працы на вышыні.

Пасля праходжання ўсіх этапаў каманда вяртаецца на фініш.

Адным з абавязковых умоў удзелу ў ваенна-прыкладных гульнях “Восенскі разведатлон” і “Вясновы разведатлон” з’яўляецца валоданне навыкамі спартыўнага арыентавання і стральбы з пнеўматычнай вінтоўкі. У працэсе праходжання камандай (альбо індыўдуальна) кантрольнага маршруту адбываецца спалучанае ўдасканаленне ваенна-прыкладных навыкаў і асноўных фізічных кандыцыяў студэнтаў. Падобная арганізацыя і методыка ваенна-прыкладной фізічнай падрыхтоўкі ў спартоўных умовах падчас правядзення ВПГ “Разведатлон” мае больш выяўлены эфект у фарміраванні ваенна-прыкладных рухальных навыкаў, чым звычайныя трэніровачныя заняткі, што пацвярджаецца ростам паказчыкаў фізічнай і ваенна-прыкладной падрыхтаванасці.

ЛІТАРАТУРА

1. Жлоба, Н.И. Воспитать молодежь на лучших традициях народа и армии. // Патриотизм: истоки и современные проблемы. Махачкала, 1995, С. 30–33.
2. Снежицкий, П.В. Формирование военно-прикладных навыков у молодежи посредством военно-патриотической игровой деятельности / П.В. Снежицкий, О.С. Снежицкая, С.П. Снежицкая / Совершенствование системы подготовки кадров в вузе: направления и технологии: материалы Междуна. науч.-практ. конф. / редкол. А.К. Лушневский [и др.]. Гродно, 2016. – Ч 2, - С. 104 – 108.
3. Снежицкий, П.В. Формирование нравственного и физического здоровья у молодежи посредством военно-патриотической игровой деятельности / П.В.Снежицкий,

О.С.Снежицкая / Современное состояние и тенденции развития физической культуры и спорта : материалы II Всерос. заоч. науч.-практич. конф., 10 ноября 2015 г. / НИГ «БелГУ» ; под общ. ред. И.Н.Никулина. – Белгород, 2015. – С. 495 – 499.

4. Снежицкий, М.П. Новое содержание и формы организации внеаудиторной работы по физическому и военно-патриотическому воспитанию студентов аграрного вуза / М.П. Снежицкий, П.В. Снежицкий // Физическая культура и спорт в образовательном пространстве вуза: сбор. науч. трудов уч. III Междунар. науч.-практ. конф. (заочная форма) / под общ. ред. С.А. Архиповой. Тула: Изд-во ТулГУ, 2019. 143 с.

УДК 796.015.68 : 378.663.091.212 (476.6)

**АЦЭНКА ФІЗІЧНАГА СТАНУ СТУДЭНТАЎ ПЕРШАГА КУРСА
ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА АГРАРНАГА ЎНІВЕРСІТЭТА
П. У. Сняжыцкі¹, В. У. Грыгарэвіч², С. К. Гарадзілін³**

¹) УА “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт” (Рэспубліка Беларусь, 230008, г. Гродна, вул. Тэрашковай, 28; e-mail: kfik@ggau.by)

²) УА “Гродзенскі дзяржаўны медыцынскі ўніверсітэт” (Рэспубліка Беларусь, 230009, г. Гродна, вул. Горкага, 80; e-mail: sport-grsmu@mail.ru)

³) УА “Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Я. Купалы” (Рэспубліка Беларусь, 230023, г. Гродна, вул. Ажэшка, 22; e-mail: kaf_teorfizkult@grsu.by)

Анатацыя. У артыкуле прадстаўлены метады і вынікі даследавання фізічнага стану студэнтаў першага курса ўстанова адукацыі “Гродзенскі дзяржаўны аграрны ўніверсітэт”.

Ключавыя словы: фізічны стан, функцыянальныя індэксы, фізічная падрыхтаванасць, студэнты.